

9de Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede Brussel, 25 & 26 juni 2010

2010: naar een nieuw sociaal pact

Syntheserapport

INLEIDING

Een 130-tal afgevaardigden (mensen in armoede) van alle EU-lidstaten en Noorwegen alsook een 80-tal vertegenwoordigers van nationale en Europese instellingen, NGO's en academici namen deel aan de 9de Europese ontmoeting van mensen in armoede. De focus van de vergadering was gericht op: 1) de evaluatie van de follow-up van de eerdere ontmoetingen en 2) de toekomstige prioriteiten van EU-acties, met het Europees Jaar 2010 van de Strijd tegen de Armoede en Sociale Uitsluiting als startpunt voor een nieuw sociaal pact.

De ontmoeting werd georganiseerd door het Spaanse voorzitterschap van de EU. Namens het voorzitterschap verwelkomde Mevr. Isabelle MARTINEZ de deelnemers, daarbij de hoop uitsprekend dat de ontmoeting zal bijdragen tot een sterk engagement in de slotverklaring van het EU-jaar 2010. Als erkenning van het Jaar 2010 vond de ontmoeting voor de 1ste keer plaats in het Europees Parlement. Mevr. Pervenche BERÈS, lid van het Europees Parlement en voorzitter van het Comité voor werkgelegenheid en sociale zaken van het Europees Parlement, verwelkomde de deelnemers en riep op tot een nieuw Europees evenwicht tussen de pijlers van het economisch en sociaal beleid. Ze benadrukte daarbij dat de EU alles in het werk moet stellen om de stem van de mensen te aanhoren. Mej. Adelia FERNANDES, vertegenwoordigster van de 8ste Ontmoeting, nam het woord tijdens de openingssessie en beklemtoonde het belang van de stem te horen van de mensen die in armoede leven en van hun participatie aan het proces van sociaal integratie.

EVALUATIE VAN DE FOLLOW-UP VAN EERDERE ONTMOETINGEN

Als antwoord op de vraag om de impact van de vorige EU-ontmoetingen weer te geven stelde de Europese Commissie een tabel op (zie hieronder) waarin getracht werd het verband aan te tonen tussen de besprekingen van de EU-ontmoetingen en de acties van de Commissie. De vertegenwoordigers van de Commissie (Lenia SAMUEL, adjunct-directeur-generaal, en Antonia CARPARELLI, Hoofd van de Eenheid, Sociale Inclusie en Sociale Bescherming, DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijke Kansen) gaven meer uitleg bij onderstaande tabel. Daarnaast heeft EAPN, met steun van het Belgisch ministerie van Sociale Zaken, opdracht gegeven tot een onderzoek naar de impact van de Europese ontmoetingen. De voorlopige bevindingen van dit onderzoek werden gepresenteerd op deze 9de Ontmoeting.

Tabel opgesteld door de Europese Commissie – Follow-up van de eisen voortkomend uit de Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede	
DOMEIN 1: OVERBRUGGENDE OBJECTIEVEN	
<i>Eisen van de ontmoetingen</i>	<i>Antwoord van de Commissie</i>
Verklein de kloof tussen economisch en sociaal beleid	EUROPA 2020; belangrijkste doelstelling is terugdringing armoede, nieuwe sociale richtlijn om follow-up te verzekeren.
Prioriteit aan actieve inclusie, kinderarmoede, migranten	Deze kwesties werden opgevolgd en verdere follow-up staat gepland in het werkprogramma van de Commissie.
Betrokkenheid van de media	2010 werd aangewezen als het Jaar van de Strijd tegen Armoede en Sociale Uitsluiting om het bewustzijn te verhogen en de media erbij te betrekken.
DOMEIN 2: FINANCIËLE INCLUSIE	
Instrumenten voor microkrediet beschikbaar stellen	Nieuw instrument voor microkrediet voor jongeren en zelfstandigen, gedeeltelijk gefinancierd door PROGRESS
Minimuminkomen toereikend om een waardig leven te kunnen leiden	<ul style="list-style-type: none"> • De 2008-aanbeveling voor actieve inclusie omvat deze vraag • Verslag over de follow-up i.v.m. de toereikendheid van de minimuminkomensregelingen in de lidstaten • Het verslag van het Europees Parlement ondersteunt de minimuminkomensregelingen boven de armoedegrens • Prioriteit bij de Ronde Tafel in 2010 en de informele bijeenkomst van de ministers
DOMEIN 3: UITSLUITING VAN HUISVESTING EN DAKLOOSHEID	
De strijd tegen dakloosheid als belangrijk aandachtspunt	2009 was het thematisch jaar dakloosheid – resultaten in bijgevoegd rapport 2010
Huisvesting moet een aandachtspunt worden van het Structuurfonds	Er werd overeengekomen om de structuurfondsen meer aan te wenden voor het verbeteren van de woningvoorraad
DOMEIN 4: DIENSTEN	
Universeel recht op toegang tot de sociale diensten	Geïdentificeerd als de 3de pijler van actieve inclusie
Toegang tot betaalbare en kwalitatieve gezondheidszorg voor iedereen	Mededeling van de Commissie over de ongelijkheden op gebied van gezondheidszorg
Gelijke kansen in het onderwijs	EUROPE 2020: belangrijkste doelstelling is het terugdringen van vroegtijdig schoolverlaten; Vlaggenschip initiatief "Youth on the Move"
Betaalbare toegang tot energie en andere basisdiensten	Energiepakket van de EU bevat element "energiearmoede"

DOMEIN 5: PARTICIPATIE	
Participatie moet op regelmatige basis en moet een formele status en structuur krijgen	Belangrijkste prioriteit in het kader van het EU-platform tegen armoede en sociale uitsluiting
Dialogo op alle niveaus	EU-platform tegen armoede en sociale uitsluiting met de participatie van alle belanghebbenden in het kader van de sociale OCM (Open CoördinatieMethode)
Participatie van mensen die in armoede leven	Belangrijkste doelstelling van de sociale OCM; Europees Jaar 2010 en de verwachte verbetering in het kader van het EU-platform tegen armoede en sociale uitsluiting
Indicatoren voor het opvolgen van participatie	De Commissie steunde een onderzoek aangaande de betrokkenheid van de belanghebbenden en dit werd zojuist beëindigd

Onderzoek naar de impact van de Europese ontmoetingen (opdracht EAPN, onderzoek door OASeS- Universiteit Antwerpen, België)

Mevr. Daniëlle DIERCKX, Universiteit Antwerpen -België- meldde dat het doel van het onderzoek was om de volgende vragen te beantwoorden:

- A. Wat is de impact op mensen die in armoede leven?
- B. Wat is de impact op de maatschappelijke actoren/instellingen?
- C. Wat is de impact op het armoedebeleid? (EU + nationaal)
- D. Hoe werkt de evaluatie van de participatie aan de bijeenkomsten?

De eerste resultaten tonen aan dat de evaluatie van de participatie aan de bijeenkomsten zeer positief was met op elke vraag een score van 75% of meer wat betreft tevredenheid. Maar als men naar de impact van de vergaderingen op het beleid kijkt, krijgt men een interessant "tegenstrijdig" resultaat: 59% van de beleidsmakers zijn van mening dat de bijeenkomsten een invloed op het beleid hadden terwijl 78% van de mensen in armoede weinig of geen impact van de bijeenkomsten op beleidsontwikkeling zien.

De volledige resultaten van dit onderzoek zullen beschikbaar zijn op de Ronde Tafel over "sociale inclusie" (oktober 2010).

TOEKOMSTIGE PRIORITEITEN VOOR EU-ACTIE

De workshops boden de gelegenheid om na te denken over de evaluatie van de impact van de bijeenkomsten hoewel de workshops in de eerste plaats gericht waren op suggesties voor toekomstige prioriteiten. De afgevaardigden lichtten hun prioriteiten toe op kubussen die voorgesteld werden op de plenaire slotzitting..

Workshop rapport: de rapporteur vatte het resultaat van de workshops samen aan de hand van de 3 volgende vragen:

Wat betekent armoede in het jaar 2010?

Hoewel armoede nog steeds ontkend wordt is het wel degelijk een realiteit in 2010. Armoede kan niet herleid worden tot één element maar is een veelzijdig verschijnsel waarin alle aspecten verweven zitten. Toegang tot degelijke huisvesting kan niet verkregen worden zonder een toereikend inkomen, en dit

moet ook gekoppeld worden aan gezondheid. Om deze complexiteit te vatten is een holistische (allesomvattende) aanpak noodzakelijk. Maar mensen die in armoede leven vormen geen homogene groep, dus met deze diversiteit moet rekening gehouden worden bij het uitwerken van efficiënte strategieën. Om deze complexiteit te begrijpen moeten té grote definities vermeden worden evenals te beperkende indicatoren. Er moet ook vermeden worden dat men zich beperkt tot indicatoren enkel i.v.m. de economische groei, maar er moet ook op toegezien worden dat de volledige sociale bescherming in rekening gebracht wordt.

Ten slotte is het evident dat armoede al bestond vóór de crisis, maar door de crisis is het duidelijk dat de meest kwetsbare bevolking het hardst getroffen wordt. Daarom is het van essentieel belang dat er niet bezuinigd wordt op sociale budgetten.

Wie is bereid armoede te bestrijden?

Beleidsmakers moeten de zichtbaarheid van hun acties verhogen en de betrokken personen integreren in hun concept, uitvoering en evaluatie van het beleid. De participatie van mensen in armoede moet centraal staan in de politieke acties en strategieën, in een proces waar de besluitvormers verantwoording moeten afleggen voor hun beslissingen. In eerste instantie kan participatie starten op lokaal vlak, waarna het zich dan verder kan uitbreiden naar de verschillende hogere machtsniveaus om uiteindelijk ook op EU-niveau te kunnen participeren. Hoewel participatie sterk bijdraagt tot de ontwikkeling en groei van mensen in armoede zal deze maar echt doeltreffend worden bij het ontstaan van een echte en verantwoordelijke politieke wil.

Afgevaardigden en besluitvormers betreuren de nog steeds grote kloof tussen theorie en realiteit. Ondanks het feit dat de rechten vervat zijn in wetten worden ze niet altijd nageleefd of toegepast.

Zij benadrukten dat de toegang tot fatsoenlijke en aangepaste huisvesting zeer moeilijk blijft en dat bovendien de energiekosten i.v.m. de huisvesting sterk toegenomen zijn. Ze beklemtoonden ook de onrechtvaardigheid tussen de verschillende inkomens, de hoge interesten bij het aflossen van schulden, en daarom roepen ze op tot een spoeddebat over een toereikend minimuminkomen.

Hoe armoede bestrijden?

Bestaande instrumenten, beleid en wetgeving moeten beter gebruikt worden (Handvest van de grondrechten, Europese fondsen...) om de kloof tussen verklaringen en werkelijkheid te verkleinen of weg te werken. Het aanpakken van armoede vereist een globale benadering. Het is duidelijk dat armoede bestond vóór de crisis en dat dit de armoede nog heeft doen toenemen waarbij de reeds kwetsbare bevolking nog verder verzwakt werd. Bijgevolg moet bezuinigen in sociale uitkeringen vermeden worden. Het dagelijks overleven kan niet gebaseerd zijn op informele solidariteit.

Een prioriteit is het verbeteren van de **huisvesting** zodat iedere EU-burger toegang krijgt tot een adequate woonst en dit vormt de basisvoorwaarde voor een menswaardig leven. Toegang tot een fatsoenlijke huisvesting blijft moeilijk en bovendien zijn de **energiekosten** buitenmatig gestegen.

De grote verschillen tussen de inkomens en de hoge interesten voor aflossen van schulden werden benadrukt en dit doet de vraag rijzen naar een dringend debat over een **toereikend minimuminkomen**.

In de nabije toekomst moet de overdracht van armoede (van generatie op generatie) dringend afgebroken door middelen aan te wenden in de strijd tegen **kinderarmoede**. Tegemoetkomen aan de behoeften van kinderen is tegemoetkomen aan eenieders behoeften: huisvesting, gezondheid, toegang tot diensten, inkomen, werkgelegenheid... Maatregelen treffen om kinderarmoede te bestrijden is strijden tegen alle aspecten van armoede en tegelijkertijd ontstaan er voorstellen/oplossingen om **generatiearmoede** aan te pakken. Toegang tot **onderwijs** is een basisvoorwaarde om te investeren in een betere toekomst voor kinderen. Toegang tot **sociale diensten** is een strategie om gezinssituaties te verbeteren.

Er werd ook gewezen op het belang van het creëren van mogelijkheden om toegang te krijgen tot **waardig werk**.

Het voorgestelde EU-platform tegen armoede moet alle belanghebbenden omvatten, ook de mensen in armoede. **Participatie**, inclusief de mensen in armoede, moet er zijn vanaf het begin van het proces en ook bij de uitvoering, opvolging en evaluatie van het beleid. Opdat de participatie een positieve ervaring zou betekenen moeten besluitvormers verantwoording afleggen en hun besluiten transparant maken.

BEDENKINGEN- REFLECTIES

Op de rapporten van de workshops werd gereageerd door: Mr. Juan MATO, Algemeen Directeur Sociaal Beleid, Gezin en Kind, Ministerie van Volksgezondheid en Sociaal Beleid (Spanje); Robert VERRUE, Directeur-generaal, DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijke Kansen; Ludo HOREMANS, Voorzitter EAPN; Aurelio FERNADEZ LOPEZ, Voorzitter van het Europees Comité voor Sociale Bescherming; en Philippe COURARD, Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding; Belgisch EU-voorzitterschap. Ze verzekerden de afgevaardigden dat de inbreng via de bijeenkomsten een bijdrage zal betekenen tot beleidsvorming en elk van hen reageerde op bepaalde aspecten in de rapporten die hen sterk aansprak.

Op het einde van de ontmoeting verklaarde Mej. Erzsebet BARTA, Ministerie van Sociale Zaken, Hongarije, dat deze ontmoetingen iets unieks betekenen. Mensen in armoede kunnen hier spreken over hun ervaringen en praktijken. De verdienste van deze ontmoetingen ligt in het uitwisselen van goede praktijken en het versterken van de samenwerking tussen de actoren. Zij zegt formeel toe om deze dialoog verder te zetten. Hongarije zal de 10de ontmoeting (zelfde vorm) organiseren in 2011.